

ACCIO CATALANA

DIARI NACIONALISTA

Adherit á la UNIO CATALANISTA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ

SABADELL: 1 pesseta al mes.
FORA: 4 pessetes trimestre.

Sabadell, diumenge día 13 de Janer de 1907.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Jardí, 37 □ □ Teléfon 134

No's publicarà
l'endemà dels dies festius.

Nombre solt 5 céntims

¡Enteniment!

Veus aquí l'assumpto del dia: la llei d'associacions.

Els polítics de Madrid que, entre sos moltíssims defectes, tenen potser una sola qualitat, la de provocar conflictes quan els hi convé pera sos fins particulars, han trovat una vegada més ocasió de dividirnos.

¡La llei d'associacions!

Jo voldria que'm diguessin, els catalans apassionats en pró y en contra d'ella, si han meditat bé sobre la naturalesa d'aquesta llei.

Se n'ha fet d'aquesta llei un nou botafoc de la qüestió religiosa, com si sols afectés als interessos de la Iglesia; y en ella's legisla sobre las associacions en general, mes aviat en sentit restrictiu que expansiu, com correspon ferho á un Govern espanyol que s'anomena LLIBERAL y que ja ha demostrat son lliberalisme en altra llei inquisitorial, la famosa llei de jurisdiccions.

Peró aixó sembla que la gent no ho hagi comprés. Aquí no hi ha mes qüestió que la religiosa, y com se considera la llei perjudicial als interessos dels eclesiàstics, veyéunos ja aquí dividits en franchs amichs ó enemichs seus, segons sien los ciutadans clericals ó anticlericals.

Veritat es que pot molt be darse'l cas de que les disposicions de dita llei, si arriba á posarse en vigor, perjudiquin més als seglars que als eclesiàstics, cert que potser veyém algún dia per sa excelsa virtut disoltes associacions obreres, republicanes y nacionalistes, com, ab motiu d'una célebre llei contra l'anarquisme's processá á propagadors dels principis catalanistes; mes aixó ¿qué hi fá?

Els clericals contra la llei, els anticlericals á favor de la llei.

Y vinga burgit y vinga fer exposicions y meetings y álbuns y manifestacions de tot caràcter, els uns pera aplaudirla, els altres pera censurarla. *Y en estas disputas vinieron los perros y allí se comieron á los dos conejos.*

¡Cóm ne som d'ignocents els malaventurats catalans! Pero, senyors, si aquí no hi ha qüestió religiosa ni cosa que si assembla. Aquí sols se tracta de desfer lo bloch terrible dels nacionalistes catalans y vaschs, el demés son trons.

Aquestos senyors Canalejas y comparses

que's fan dir missa particular al Oratori de casa seva y la ouhen agenollats de cap á punta y obsequien als clergues convidantlos á sa taula després d'haver besat respectuosament ses mans, aqueixos senyors no'n son ni'n poden ser d'enemichs de l'Iglesia, com no siga exteriorment pel compte que's hi té.

Ó be aqueixos senyors son cincers devots que fan lo que fan, sabent que beneficien á la Religió (y en aquest cas deixen ben lluhits als clerófohs que's secunden), ó be son mes hipòcrites refinats que'ns estafen á tots sense excepció (en qual cas son dignes del menyspreu públich mes complert).

Vol dir tot aixó, estimats compatricis, que convé pendres les coses ab calma. Tant els afectats per l'odi á l'Iglesia, com els que s'han constituït en sos defensors, cal que tinguén seny y moderació en vostres actes. En bona hora que si os heu deixat agafar de bona fé en las mallas de la nova *parada* que'ns han guarnit á Madrid, seguiu vostra campanya clerical ó anticlerical, cap y á la fi, vos serveix d'ocasió y motiu de propaganda dels vostres respectius criteris.

Peró, per Deu, no os deixeu portar al precipici de la discórdia intestina. Alabéu ó censuréu lo que os convinga, afirméu els principis y doctrines que més vos plauhen y creguéu millors; mes en lo de atacar furibondament, tiréu sempre contra'l Centralisme. Hi ha seguretat de no errar may cap tret.

Perque, vaja, cal dirho clar y ben alt. Aquí no hi ha mes enemich del poble que la lleugeresa, la versalitat, la inconseqüència, la estulticia y la corrupció dels polítics d'ofici que'ns mohuen á tots.

Donchs ¿que no van veure, vosaltres, avançats, com el Govern lliberal va quedar-se mut devant de la invitació feta en ple Parlament pera en Vazquez de Mella, en el sentit de proclamarse á Espanya la separació entre l'Iglesia y l'Estat?

Y vosaltres, devots sostenidors dels furs de l'Iglesia ¿no veyéu á n'en Maura, el conservador Maura, fent mans y manegues pera que'ls liberals li resolguin d'una manera ó altre aquesta artificiosa qüestió avans de pujar ell al Poder, pera poderlo saborejar tranquila y llargament?

Oh! y quin régim mes dolent patim. Per ell no val la pena de rompre cap llansa.

Ben al revés; contra d'ell devéu anar tots, y anarhi decidits, y anarhi en só de guerra... y tombarla d'una vegada.

Y sobre ses despulles se'n pot aixecar un altre més veritat, més sincer, en el qual hi sien francament conservades ó avesats els que's disputin el predomini entre la tradició y el progrés.

Donchs be; pera arribar á n'aquest nou Régim, ó sia'l de la «Autonomía de Catalunya», que contin ab nosaltres.

Y pera res mes, pera res mes.

Dels polítics de Madrid, conservadors ni liberals, reaccionaris ni avançats, ni de tot lo que ells sostenen y amparen no'n voldríam veure, ni sentir, ni saber futil-la.

D'ells, ni'l rastre.

M.

Politiques

«El Pais» de Madrid afirma que al poble li interessa mes la qüestió religiosa que la de les subsistencies; y bona prova d'aixó, diu, que no s'ha alterat perque li donguin pera menjar carn corrompuda y en cambi ha mogut gran polseguera lo de la carta d'en Moret al Rey.

Aixó, senyors de «El Pais» estará molt bé pera dirho en broma, pero s'ha de confessar que si está escrit en serio no hi ha mes remey que regoneixer que'l poble es molt estúpit.

Y si el poble á qui aludeix «El Pais» es el poble de Madrid, per esser aquest qui va mourers una mica quan lo de la célebre carta, es evident que un poble aixís no es pas qui ha portar la direcció de la cosa pública.

Poble mal alimentat es poble mort, desenganyis «El Pais» y tots els que com ell pensin. Cartes com la d'en Moret no alimentan gens ni mica, á no ser que preparin la *alimentació* de la colla que la dicta que's á lo que's tirava.

Y en quant á lo de menjar carn corrompuda, aixís ja no'ns extranya el que passa ab los polítics madrilenys que rihuen á la Cort ó hi fan llargues estades.

Havent d'alimentarse ab substancies corrompudes es clar qu'han de corromprers per dintre y fins per fora.

El partit lliberal que'ns desgoverna está passant en aquets moments una altra seria crisis.

El marqués de la Vega de Armijo, actual president del Consell de Ministres, malgrat els anys que l'aclaparen, ha agafat carinyo al cárrech y tot es

2 — Acció Catalana

celebrar conferències ab el cap de colla del partit, pera veure si's convens respecte á las dos ó tres qüestions qu'están sobre la taula.

La qüestió fora arribar á un acort *patriòtic*, aixó sí, pero un acort que li permetés seguir capitanejant el ministeri.

¡Deu ser tan dolça la Presidència del Consell, que, vells y tot, farien criaturades pera aguantarshi!

Mes, com que'ls altres caps de colla també voldran la ditxosa Presidència y d'ella estant, arribar també al *acuerdo patriótico* pel que tots suspiren, heus aquí la dificultat de la avinensa.

No está en els projectes presentats ni en els que puguin presentar-se; está en veure qui ha de ser el remanador de les cireres.

Eco il problema. Ni la qüestió religiosa, ni la supressió dels consums, ni'l servei militar obligatori, res d'aixó els interessa.

Ells ho admeten tot, sempre y quan sapigués cada hù d'ells, que fora ell sol, unicament ell l'*ilustre jefe*.

La teca, la ditxosa teca, corrompuda y tot, com diu «El País», es l'estrella d'Orient d'aquestos reys d'òpera bufa.

¡Y pensar que d'homes aixís encare hi ha qui'n faigi cas y gent sensata que de bona fé's cregui qu'han de fer alguna cosa.

De teatre

Deleitatnos llegint las resenyes teatrals, que posen de manifest la manera maravellosa y naturalíssima que interpreta les obres la companyia Siciliana que actúa á Novetats, glatint com á vers aficionats, de que nostres tasques diaries ens privin una escapada pera fruhir tant belles emocions artístiques, ens ha vingut á la memoria el recort del plorat amich el fervent nacionalista que segurament, si tinguesem la sort de contar-lo entre els vius, formaria al costat nostre en l'estol de companys que plens de bona voluntat y robant hores á la treva, al repós, ó les diversions, exercim la enlayrada missió periodística ab tota la fé y ab la única esperansa de recompensa de que no entengan nostre bon desitg, ó ens titllin de somnia-truytes, ó ens porti qualque disgust, no pas desitjat. Ens referim al malaguanyat amich, En Ricart Maymó y Sampere y en la ocasió de debutar avuy una companyia en nostre teatre Principal.

Confessém ingenuament, que ignorém les condicions artístiques de la companyia Massip, si portará bon *galan*, bon *barba* ó bona *dama*, si apart d'haverhi qualque part que sobre surti, hi haurá aquella conexió y armonia de conjunt tant envejable, com també'l genre d'obres que'ns representarà.

Pro sense ofenses pera ningú, pressentim lo que podrà ser. Una colla de comichs juntats á l'etzar, una companyia de segon ó tercer ordre, y consti que no hi ha prejudicis, pro que convidará á anar al teatre sols per tenir un lloch ahont matar la vetlla, pera coneixer qu'es festa. No una companyia qu'arrastrí anar al teatre vulgas no vulgas per la valúia del treball artístich á fruhirhi.

Y pe'ls propietaris del aristocrátich coliseu, uns diners gastats en subvencions sols pera que fassi la viu-viu de casa encarcerada y esposantse á que sent aquest de poca cabuda y tot, la gent no l'ompli.

Y dihem ens ha vingut á la memoria el projecte que tenia aquell plorat company, y que li sentiam explicar cada volta que visitaba á Barcelona, alguna companyia Italiana.

Y es, que els diners esmersats en empenyar-se en sostenir les temporades del Principal ab companyies tant poch remarcables, valdria mes que s'employessin en aprofitar aquestes ocasions, y portar á Sabadell á donar una curta serie de representacions les dites companyies italianes ó altres notabilitats artístiques que visitessin Barcelona, costessin lo que costessin, y per poques que fossin, que bé valdria mes una sola de dites representacions que una temporada de les actuals.

Per veure les vulgaritats, que avuy, donat el cost de les companyies poden durnos els empresaris de Sabadell, ja tenim els demés teatres.

Als propietaris del teatre Principal, donchs endressém la present indicació, y tant debó se'n fassin eco, en be de l'art y la cultura de nostre públich.

P.

La resurrecció d'un poble

Ab aquest titol la important revista italiana «Natura ed arte» publica en el nombre corresponent al mes de Janer, un notabilíssim article endressat á Catalunya, escrit per un dels catedràtics mes considerats á Italia, el Doctor Pier Enea Guerneris, qu'estigué entre nosaltres quan la celebració del Congrès de la Llengua Catalana.

Pera que nostres llegidors es fagin carrech de l'importancia que donan á Catalunya als grans homes europeus y de lo be que coneixen el nostre problema tant ignorat per tants catalans, transcribim el següent fragment que constitueix la part mes substancial del esmentat article.

Diu aixís:

«... Aquesta hegemonia catalana-aragonesa durá fins al quinze sgle, quan pel matrimoni de Ferran de Aragó ab Isabel de Castella, sobrevinguda la reunió de les dues cases regnants, s'iniciá l'unitat política y administrativa d'Espanya. Se concentrá a Madrid el poder, y com afluren a la capital tots el guany de l'Estat, de la mateixa manera la llengua de la capital, el castellá, esdevingué llengua oficial de la nova monarquia.

D'aleshores s'iniciá la decadencia de la llengua y la literatura catalanes, y del mateix modo s'aná afeblint y enervant l'activitat y energia del poble catalá. Perduda l'autonomia, perdé totes les característiques propies, quedant estrañet y com absorbit pel castellá.

Peró també'ls pobles tenen el seu destí, y l'eterna

Onnipotenza delle umane sorti

pot creures com un postulat de l'istoria.

Castella, en l'orgull dominador y centralisador del seu caràcter, trobá un jorn la seva forsa, y li bastá aquest seu caràcter pera constituhir una forta nacionalitat, fundada en dues bases: corona y altar. Mudaren els temps més no'ls escoltà l'emvellido Castella. Lligada als records aná decaient, víctima de la seva inercia, de la seva ineptitut pera l'acció y del seu cec lligament a les tradicions aristocrátiques.

Les lluites de la moderna civilisació, exigeixen sincer esperit democrátic, activitat innovadora y no interrompuda, enérgiques actituds pràctiques, dots totes elles ben propies del fill del poble de Catalunya.

Aquest viu sempre atormentat del desitg de millora, y conscient de la propria forsa y de la propria iniciativa, treballa ab el cap y ab els brassos pera aconseguirla.

En cambi el poble castellá fa gaire bé ostentació dels seus defectes, únicament se vanta del seu passat, y sempre aferrat al record d'un temps que no torna, no s'encamina an aquell millorament de les diferents branques de la cultura, que pot únicament obtindre ab un desfici constant.

Ab aquestes diversitats de la naturalesa era inevitable la divergencia entre las dues nacionalitats, una próxima á la posta, l'altre resorgint al sol d'una nova vida.

Y no es solament d'avui el desvetllament.

Fou lo primer desvetllar la literatura. La llengua, una altra volta, cantá l'himne del nou camí, y quan a Provensa, en els últims desenys del sgle passat, se revivá novament la *llengua d'oc* dels trovadors en els cants de Mistral y els seus companys, també Catalunya comensá a honrar la seva llengua, aquell *pus bell catalanesc del món*, com la proclamá Montaner en el tretzé sgle. El més felís resultat coroná la generosa temptativa.

Una pléiade d'escriptors inflamats d'entusiasme patriòtic, consagraren l'enginy y la vida al renaiement de la literatura catalana. Basti recordar l'obra reveladora y solidíssima den Milá y Fontanals y de M. Aguiló, en la crítica històrica y filològica, y la lluminosa den Víctor Balaguer y Jacinto Verdaguer en la poesia.

Del camp literari passá'l nou moviment al polític, informant desde aquell moment tota la vida de Barcelona y de les ciutats secundaries.

En 1885, les societats catalanes presentaren al rei Alfons XII un memorial que contenia les principals de llurs aspiracions; y en 1888, quan la reina regent visitá l'Exposició Universal, novament li foren presentades aquestes peticions de reformes, les quals se concretaren mes tard, en 1892, en el programa constitucional fet a Manresa, ont se reuní la assamblea de delegats de l'Unió Catalanista, conegut ab el nom de Bases de Manresa.

En aquest programa se demana la limitació de les atribucions de l'Estat espanyol als interessos interregionals y als gastos generals de la confederació, restant a càrreg del poder regional el régitm intern polític y administratiu de Catalunya, que devindria novament en ús oficial de la seva llengua y dels seus drets, y contribuiria a la formació de l'exercit ab voluntaris y diner, tenint una reserva regional inamovible.

El Govern central no va fer cap concessió. Mentrestant sobrevingueren les catástrofes d'América y Occeania, y Espanya, ferida al cor ab la perduda de les riques colonies de Cuba, Puerto Rico y Filipinas, aná reculant més y més enfontzantse en la miseria.

Catalunya trobá encara en la propria fibra la energia pera reaccionar contra la desgracia y continuá la seva admirable ascensió en tots els ordres de la vida civil, de les lletres, de les arts, de l'industria y del comerç.

Una solemne sanció d'aquest desvetllarse ha estat el «Primer Congrès Internaeional de la Llengua Catalana», celebrat en el prop-passat octubre á Barcelona, el qual resultá no solament una gloriosa apologia de la llengua empeltada de brots nous, sinó també una ardorosa manifestació de l'esperit nacional, afirmant el dret propi á una vida autònoma.

Y resultá més solemne la manifestació perquè hi

ESMALTERIA FRANCESA
LLUIS CHABAUD
Calderón, 119-121

Lletreros de ferro esmaltat de totes classes.—Gravats.—Timbres de goma y de metall.

Especialitat de la casa: Retratos artístics en esmalt y semi-esmalt.

Ebanistería Económica
DE
PAU ASTALS
Carrer Manresa, 9

Gran assortit de mobles de totes classes
Especialitat en els nuviatjes

Unica casa á Sabadell que's dedica á la construcció de billars.

FÁBRICA DE COTILLES

ULTIMS MODELS en FORMA RECTA
de la casa Farcy & Oppenheim de New-York

COTILLES Y FAIXES-VENTRERA

Josepha Canyellas de Sallent Plassa Major, 3

La casa mes acreditada pera la confecció de COTILLES A MIDA

AVIS

L'Establiment de Mobles y tallers d'Ebanistería, Sillería, Tapicería, Tornería y Fábrica de motlures que

N'ANTON OROBITG

tenía instalats en la Rambla, 62, y Balaguer, 63, posa en coneixement d'els seus nombrosos parroquians y del públich en general qu'ha traslladat dits Establiment y Tallers á la **Rambla, 124 y Madoz, 2.**

Mobles de lo mes sencill á lo mes elegant.—Estils: Renaixement, Gótic, Marroch y Modernista.—Pressupostos y preus á qui hu demani.—Solidés y perfecció.—Tots els mobles son construïts en els Tallers de la casa.

¡Ocasión!
PERA VENDRER

Un motor á gas "Otto" 3 cavalls forsa y accesoris (casi nou).

Una serra cinta de metre diámetro, voláns ab accesoris.

Una serra circular y máquina de fer motlures ab tots els accesoris y unes 80 fulles.

Una máquina de foradar fusta ab les seves broques per fer furats d'encaixada y grapa universal.

Un torn pera fusta ab accesoris.

Un torn ab conos y ab accesoris. Embarrat y transmissions

Tot en molt bon estat.

Preu ventatjosíssim

Donarán rahó en el carrer de Madoz, 2.—Tallers de fusteria.

SABATERÍA DE FILL DE JOAN DURÁN

Pedregar, 6. - Sabadell

Gran assortit en calçats fets de totes classes. Especialitat en calçats de dónbola, oscaría, badell "cronie" y Lluís XV.

La casa representa les marques mes acreditades en **CHANCLOS DE GOMA**, y recomana á sa gran clientela la marca "THE STAR" reconeguda per tot Europa com la mes sólida y econòmica per sa llarga duració.

Banca. - Borsa. - Cupóns
Rafel Balmas Ribas - Corredor Reyat
Passatge de la Pau, 8.—BARCELONA

Compra venda de valors, órdres de borsa, pagos de cupóns, cambi de monedes, descompte de lletres, accions Banca de Sabadell y La Energía, etc. Totes les operacions garantides pera'l citat corredor.

Representant á Sabadell: **ENRICH GIRALT**
Despatx: **Rambla, 9 baixos y Gracia, 135.**—Teléfans, 252 y 265

SABATERÍA de NICOLAU TOUS
Plassa Pí y Margall, 24

Gran assortit de calçats de totes menes com en les principals cases de la capital.

Classes especials d'oscaría y dónbola per senyor y senyora á preus reduhidíssims.

Chanclos de Goma la marca "Boston" la mes acreditada y coneguda.